

Főszerkesztő és ideiglenes felelős szerkesztő:
Dr. Olosz Lajos
Laptulajdonos a
CORVIN
Lapkiadó R. T.

On. Biblioteca Universităţii din C

AIRLAP

A timisórai törvényszék bej. sz. 83. (Dos. No. 934/1938).
Alapította:
Dr. VUCHETICH ENDE
és **Dr. VARNAY ELEMÉR**

Ziarul Comunităţii Maghiare din România ■ A Romániai Magyar Népközösség lapja

Befejeződött a teheráni találkozó

Churchill, Roosevelt és Sztalin közös felhívást intéz a német néphez

Smuts: Németország hatalmának megszűnése esetén a Szovjetunió lenne „az új kolosszus” Európában

Papen visszaérkezett Ankarába — Újabb légi riadó Szófiában
Százal több halottja van Sarajevo bombázásának

Berlin: Németország a végső döntésig harcol

A hármastalálkozó Teheránban véget ért. A megbeszélésekről szóló hivatalos nyilatkozat szövege még nem ismeretes. Semleges hírforrások értesülése szerint elsősorban a Németország ellen vívott háború problémájával foglalkoztak, de a politikai kérdések egész sora is napirenden szerepelt.

Smuts tábornok, a Délafrikai Unió miniszterelnöke feltűnést keltő beszédet mondott Londonban. Beszédében nem ilkolta, hogy Németország hatalmának megszűnése esetén a Szovjetunió lenne „az új kolosszus” Európában s az angol egyensúly-elméletek keletázsiai viszonylatban is új helyzet elé kerülének. A harcterek eseményeiben új mozzanatot az a tény, hogy a déliatlai arcvonal nyugati szárnyán is megélnék a harcok. Az 5. amerikai hadsereg támadást kezdett. Heves harcok vannak folyamatosan.

A hármastalálkozó

Az iráni Churchill-Roosevelt-Sztalin találkozóról — mely hír szerint november 28-án kezdődött és december 3-án, pénteken ért véget — még nem adtak hivatalos közleményt, ez azonban már csak nagyon rövid idő, talán néhány óra kérdése. A német távirati iroda lisszaboni értesülése szerint a találkozó színhelye Irán fővárosa, Teherán volt. A moszkvai rádió is Teheránt említette a találkozó színhelyeként.

A hármastalálkozó színhelyét — akárcsak Kairóban — Teheránban is drótkadályokkal és aknamezővel zárták el a nyilvánosság elől. Az élelmes hírekről híres amerikai lapkiadók és a bentfentes angol újságírók számára is megközelíthetetlenek teték ilyenformán a tárgyaló kormányfőket s az egyes bizottságok tagjait, úgy, hogy az első pozitív értesülést a találkozó befejezéséről — a TP. genfi jelentése szerint — a moszkvai rádió közölte tegnap. A brit és amerikai hírforrások a hivatalos közleményre várnak s a moszk-

vai közlést minden megjegyzés vagy magyarázat nélkül ismertették.

A német távirati iroda lisszaboni tudósítója szombatán arról számolt be, hogy az érkező „zárlatközlemény” még dolgoznak, mert a nyilatkozat meg szerkesztését a találkozó résztvevőinek „ellentétes érdekei” meghézik. A teheráni nyilatkozat középpontjában — ugyancsak a DNE. értesülése szerint — a német néphez intézendő felhívás áll. A német népet felszólítják a feltétlen megadásra és arra, hogy távolítsa el a nemzeti szocialista vezetőséget.

Miről tároltak Teheránban?

A hármastalálkozóról beszámoló hivatalos közlemény megjelenése előtt mindenesetre bizonyos fenntartással kell fogadni minden olyan hírt, mely a brit-amerikai-országi megbeszélések tárgyáról szól. Tekintettel arra, hogy eddig még egy szövetséges találkozóról sem tartottak annyira távol a sajtót, mint most Teheránban a külföldi lapokban sok a találgatás és kevés a megbízható értesülés.

Jól értesült angol körök véleményére hivatkozva az Aftonbladet című

svéd lap londoni tudósítója tegnap a következőket táviratozta:

— A három kormányfő megbeszéléseinek főbb pontjai a következők voltak:

1. Közös szövetséges főnadszállás le tesítése London szekhezlyel, Marshall amerikai tábornok, vezérkari főnök vezetésével
2. A második európai arcvonal felállítása.
3. Katonai hadműveletek Dél-Európában.
4. Új, nagy orosz támadás, valamennyi szovjet erő harcbevetésével.
5. Közös politika a szövetségesekkel szembenálló országok meghódítása után.

Berlin állásfoglalása

A német birodalmi fővárosban ezzel kapcsolatosan utálnak arra a lisszaboni jelentésre, mely szerint elhatározták azt is, hogy közös felhívást intéznek a német néphez. Figyelmeztetni akarják a németeket, hogy ha a jelenlegi kormányt haladéktalanul nem távolítják el és nem adják meg magukat, a legborzalmasabb megsemmisítő csapásokat szándékoznak mérni a szövetségesek Németországra. A Wilhelmstrassen tegnap foglal-

koztak ezzel a hírrel és teljesen érthetetlennek minősítették azt a követelést, hogy a német nép szakadjon el vezetőitől. Németország elszánta magát arra, hogy a harcot a végső döntésig folytassa és eltökélt szándéka, hogy ezt a döntést végső győzelemmel alakítja. — hangoztatják a Wilhelmstrassen.

Badoglio helyzete

Badoglio kormányának helyzetét általában a szövetséges hírforrások is súlyosnak mondják. A többi között rámutatnak arra, hogy Badoglionak főleg a monarchia ellen állástfoglaló pártok okoznak nagy nehézségeket s a kormány legutóbbi átalakítása sem enyhítette a fészültséget. A nápolyi politikai pártok egyhangú tiltakozására válaszulva Badoglio — mint a Nemzetközi Sajtótudósító erről beszámolt — védelmébe vette új kormányát és azt hangsúlyozta, hogy „olyan politikai kormányt, mint amilyent a nápolyi felszabadítási bizottság akar, csak Róma elfoglalása után lehet majd alakítani.” A demokratikus kormány megalakításának előkészülete érdekében Badoglio már érintkezésbe lépett olyan politikai pártvezetőkkel, mint gróf Sforza és Benedetto Croce, de mindketten a ki-

(Folytatás a 2-ik oldalon)

Vihar a pusztán

Írta: PÁLÓSI PÁL

A fagyos szél sikoltva nyargalt végig az erdőn. Belemarkolt a fák csupasz ágai-
ba, megázta őket vadul, erősen...

Ott kapogotunk a tűz mellett, Gergő, a gazdám fia, meg én. Meleggettük volna meg a kezünket, szinte kéregető kezeinket, de bizony nem nagyon éget a nyers, havas cserfagyal.

Még reggel jöttünk ki, alighogy megvilagosodott, ölfát vagni. De hamarost fejtámadt a szél, aztán Gergő így szólt:

— Te rakjunk tüzet...

Én ugyan tiltakozni akartam, hogy dolgozni kellene, mit mondanak odahaza, ha csak így elidőbáboljuk az időt, de Gergő csak intett:

— Hagyd el, ugye tudják meg...

Legfeljebb idesapám... az meg nem szól...

Hát ez igaz volt. Vendel bácsi, a gazdám, jó ember. Nem is akarta engedni, hogy kijöjünk ilyen hidegben de Rozika, a felesége csak ránk parancsolt:

— Menjétek... Nincs olyan hideg...

... Ha az ember dolgozik, észre sem veszi a hideget...

Elnéztem lefelé, a völgyhajlatba, arra gondoltam, hová lett a nyár, amikor itt csupa virág csupa élet volt minden, most meg eltakarja az egész rétet a vastag hó. A fagy. Egyszer csak láttam, hogy valaki erősen törli magát a szélben. Erre mifelénk...

Szóltam Gergőnek:

— Te nézd csak, valaki jön...

Gergő is arra nézett, megismerte:

— Idesapám...

Ahogy közelebb ért, láttam, hogy csakugyan ő az. Míngyárt fejszét fogtam, ne találjon így dologtalanul és a gallyakat kezdtem csapdosni, de Gergő rám szólt:

— Hagyd csak, ugyis Rozika miatt jön...

Még a szívem is megállt. Az ám, bizonyosan azért jön... A kislány miatt... Bizonyosan haj van, talán rosszabbul van, mint reggel, hogy eljöttünk hazulról, pedig akkor is alig pihogott szegény...

Csak néztem lefelé, a völgybe, onnan gazdám jött. Arcomba vágta a szél a pölingező hópihéket, elekaptá őket, vite, sodorta, vad rohanással. Egyetlen szó, egyetlen név dobolt a szívemben:

— Rozika...

Vendel bácsi odajött hozzám.

— Gyertek haza — mondta és a hangja csendes volt, szomorú, — Gergő, be kell fognod, aztán erigy a papért...

Szóltanul szedegettük össze a szerszámokat, a fűrészt meg a fejszékét. Havat kapartunk a tűzre, eltapostuk eszünkkel, aztán megindultunk hazafelé a viharban.

Rozika a gazdám kislánya volt, tízéves gyerek. Még az őzön lett beteg. Én szoktam őrizni a teheneket, de ha erős munkaidő volt, szántás, meg vetés, olyankor Rozika hatott ki helyettesem. Akkor őzön is. Már hidegek voltak a napok, reggelente fehér dér lepte el a rétet, megülte a rozsdapíros fagyalbokokat, meg a csuszadók levelet hullató fűzfákat. És egy ilyen deres, őszi reggelen Rozika

meztlábolosan őzött és megfázott szegény. Konógni kezdett. Először nem is igen figyelmeztet rá senki, de a kislány csak feneredett, csak vékonyodott, aztán egyszerre csak agynak esett.

Karacsnyra már fel sem tudott kelni...

Mi ketten szeretjük egymást. Nem tudom, mi volt ez az érzés, hiszen gyerekek voltunk mind a ketten, én tizenkét éves, ő meg tíz se... Csak volt valami közöttünk, aminek nem tudok még nevet se adni, olyan különös érzés, néha megismogattam a haját, ő rám mosolygott, ennyi volt az egész...

Mégis, most, hogy hazafelé mentünk a viharban úgy éreztem, megszakad a szívem. Talán a könnyem is kicsordult, de arra gondoltam, mit szólnának a gazdámék, hiszen ugyem értenék meg... Mi vagyok én csak...? Mi közöm hozzá... Oseléd vagyok, agrórszakadt, idegen...

Hazaértünk.

Gergő felszerszámozott, előhúztuk a szánt a pajtából és befogtunk. Vendel bácsi odaszólt Gergőnek:

— Vigyé megaddal két pokrócot is...

Meg ne fázzatok...

Elszilongt a szán.

Vendel bácsi bement a házba, én meg egyedül maradtam. Csak jöttem-mentem, nem találtam a helyemet sehol sem. Döbtem a jöcságnak szénát, hozzá kezdtem az etetéshez.

Egyszerre csak Rozika néni jött be az istállóba, kisírt, könnyes szemmel. Csak ennyit mondott:

— Erigy be Rozikához, téged akar...

Akadzó lélekzettel nyitottam be a

szobába. Bent meleg volt, szinte fülledt meleg. A kislány ott feküdt az ágyon, majdnem elveszve a kéksziu dunyhák között. De ahogy beléptem, felemelte fejét, megismert, mert elmosolyodott. Elmosolyodott szelíden, bágyadtan. És csak álltam az ajtóban, ügyetlenül, této-
van. De ő rámszólt:

— Gyere ide...

Odáültem az ágy szélére és néztem a kislányt, fehér arcát, összekuszált szőszke haját.

Csak úgy susogtam:

— Rozika... kedves... Rozika...::

Ő meg mosolygott.

Igy maradtunk sokáig, szóltanul. Kint még mindig zuggott a szél, de már csendesebben, mint délelőtt. Mert már sötétedett. Az ablakon hideg téli este nézett be. Itt bent csend volt, süket, züggő csend. Csak ültem az ágy szélén, lehajtott fejjel fogtam a kislány kezét, amelyet odanyújtott nekem. És a nyárra gondoltam. A nyárra, amely úgy tűnt fel nekem, mintha csak most lett volna, most, talán tegnap. A nyárra gondoltam, a boldogságra. Milyen szép is volt, Istenem. A rét csupa virág, az erdő tele édes zsongással és az égen felhők szálltak, tiszta hófehér felhők... Milyen jó volt együtt lenni Rozikával...

Rámmézett. Halkan, alig hallhatóan mondta:

— Olyan jó, hogy itt vagy...

Én csak hőlintoitam.

— Aztán majd — folytatta tovább, — lezvéll jó fiu... És...

Megszoritottam a kezét, belesírt a szí-
(Folytatás a 2-ik oldalon)

(Folytatás az 1. oldalról)

rály és a trónörökös lemondását követelték a kormányba való belépésük feltétele gyanánt. Badoglio viszont arra az álláspontra helyezkedett, hogy „először fel kell szabadítani és az egész olasz népek módját kell nyújtani arra, hogy kormányformáját megválassza”. Badoglio utalt arra, hogy a szövetségesek olaszországi ellenőrző bizottsága már érintkezésbe akar lépni az egyes miniszteriumokkal s ezért nem haaszthatja tovább a kormányátalakítást.

„Bizalmatlansági nyilatkozat”

A szövetségesek olaszországi ellenőrző bizottsága az elmúlt héten már meg is tartotta előkészítő értekezletét. A bizottságban Angliát MacMillan, az Egyesült Államokat Murphy, a Szovjetuniót pedig Massigli képviseli. A Rador amszterdami értekezése

szerint a bizottság egyik határozata indoklásában kijelentette, „semmi bizalma nincs a Badoglio-kormány iránt”. Jóllehet ez erőlyes fasisztaellenes intézkedéseket helyezett kilátásba. A Rador-jelentés szerint — mely brit hírforrás közlésén alapul — a bizottság Badogliót teszi felelőssé a jelenlegi politikai helyzetért. Nápolyban és környékén napirenden vannak a politikai torzsalakodások és csak a szövetséges csapatok jelenléte akadályozza meg az egyes politikai tömörülések vizsgálódásának elfajulását, az utcai harcokat, stb.

Sforza javaslata

A monarchia-ellenes állásfoglalásban korántsem egységesek az egyes olasz pártok. Nyilván ezért keresnek átmeneti megoldást, mely a minap Bariban létesített olasz felszabadítási bizottság határozata szerint a kor-

mányzó-tanács felállítására lenne. A bizottságban hat politikai párt képviselői vesznek részt. Megállapították, hogy ez idő szerint „nincs szó a köztársasági és a monarchikus államforma közötti választásról, hanem csak azokat akarják kikapcsolni, akik az előző rendszerrel kapcsolatokat tartottak. E céből kormányzó-tanács létesítését javasolják.”

A két politikai vezér, Sforza és Croce magatartása között éppen ebben a vonatkozásban bizonyos különbség tapasztalható. Abban egyetértenek, hogy Viktor Emánuel kormányában nem vállalnak tényleget. Croce azonban a monarchikus államforma fenntartása mellett érvel. Sforza ezzel szemben radikális lépést sürget és azt az álláspontot vallja, hogy a monarchia felszámolásával nem lehet a háború végéig várni. A felszabadítási bizottság egy része még nem tette magáévá Sforza javaslatát.

A politikai arcvonal

Churchill, Roosevelt és Sztalin teheráni találkozására véget ért

Lisszabon. (Tp). Churchill, Roosevelt és Sztalin találkozására Teheránban véget ért. A hivatalos közlemény megjelenése már csak órák kérdése. A találkozás megbeszélése a hadvezérségi és politikai tanácskozásokat is folytatták. Ez alkalommal találkozott először egymással közös értekezleten a három kormányfő. Rooseveltnek ez volt az első személyes találkoása Sztalinnal. Churchill miniszterelnök, mint ismeretes, tavaly augusztusban, amikor Moszkvában tárgyalt, már találkozott Sztalinnal.

Török vélemény szerint most sem volt szó a háború utáni határok kijelöléséről

Ankara. (Ep). A teheráni hármast értekezlet élénken foglalkoztatja a nemzetközi diplomáciai életet és különösen nagy érdeklődést keltett számottevő török politikai körökben és a török főváros közvéleményében. Egyöntetűen ott az a vélemény, hogy Sztalin elhárította az angol-amerikai kormányvezetők óhaját, amely szerint a szovjet érdekkörén kívüli első helyen, Kairóban találkozzanak. Hivatalos török helyen úgy tudják, hogy az iráni Roosevelt-Churchill-Sztalin találkóról kizárólag katonai kérdéseket tárgyaltak és semmiféle formában nem került szóba a háború utáni határok kijelölése, vagy pedig egy új politikai rendváltása.

Merénylet készült Roosevelt ellen?

Lisszabon. (Tp). Angol hírforrás nyomán arról értesültek a portugál fővárosban, hogy az északamerikai szövetségi közeli ügyesség letartóztatott egy Michigan-állambeli férfit, aki Roose-

(Folytatás az 1. oldalról)

vel szembe a keserűség és csak ennyit mondott: — Ne félj, Rozika, meggyógyulsz... Ő lehunyta szemét.

Aztán halgatgattunk megint sokáig. Ugy szerettem volna mondani valamit, megmondani neki, hogy nem tudom mi lesz velem, ha ő most itt hagy... De csak hallgattam.

Kintől behallatszott a szán csengője. Én gyorsan felálltam és a sarokba húzódtam.

A pap jött be és vele az egész család. Rozi néni leterítette az asztalt fehér kendővel, gyertyát gyújtott, kettőt, szép fehér gyertyát. Középre meg odatette a keresztet. A konyhából egy fatálalkán kenyeret hozott be, meg sőt.

Mi letérdeltünk.

A pap odalépett Rozikához és csendesen, foháson imádkozni kezdett. Odahallgattam, de alig tudtam megérteni egy-két mondatot.

Ezt mondta: —... költőzél ki hát ebből a világból... az örök békeesség hónapban legyen az a nyugóhelyed...

Az asszony hangosan felzokogott.

—... ifjusága vétkét felejtésd el Uram — hallatszott a pap hangja csendesen, — és nagy irgalmasságod szerint bocsáss meg neki...

Felkeitem és kimentem a szobából. Szél zúgott át az udvaron, kavarta a havat, arcomba vágta a fagyos pihéket, én meg csak álltam és néztem bele égő, könnytelen szemmel a sötét ajtszákába a bizonytalan semmibe.

vált elnök ellen merényletet tervezett. Az illető — Besh nevé, 38 éves férfi — a legutóbbi tíz nap alatt állandóan a Fehér Ház környékén tartózkodott, anélkül, hogy egyetlen egyszer is sikerült volna az elnök közelébe férkőznie. Az éjszakákat az elnök házához vezető utak parkjaiban töltötte és azzal vontta magára a figyelmet, hogy feltűnően ott állkodott, ahol az elnök közelébe remélt jutni. A merénylet kihallgatásáról még nincsenek részletek.

Smuts a Szovjet európai hatalmi tulsúlyától tart

Genf. (Rador). A brit hírközvetítő szolgálat jelenti: Smuts tábornok, a Délafrikai Unió miniszterelnöke, aki jelenleg Londonban tartózkodik s a brit háborús kormány ülésén Churchill távollétében helyettesíti, a parlamentben beszédet mondott és kiemelte annak szültségét, hogy a háború után „három vezető” jöjjön létre, az Egyesült Államok, Anglia és a Szovjetunió részvételével. Smuts szóról-szóra kijelentette, hogy a Szovjetunió „az új kolosszus Európában.” E háború után Németországot eltörlék a föld színéről, ugy hogy ezen a földrészen csak Anglia és a Szovjetunió lesz nagyhatalom. „A Szovjetunió, az új európai kolosszus lesz a kontinens uralkodó hatalma” — mondta Smuts.

A délafrikai miniszterelnök beszéde

korán még megjegyezte, hogy Szovjet-Oroszország hajlama növekedni fog, mert amennyiben a japán birodalom sem áll majd fent, keleten is megszűnik a hatalmak egyensúlya.

PAPEN ANKARÁBAN

Ankara. (Tp). Papen német nagykövét tegnap megérkezett a török fővárosba. A sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy a legjobb benyomásokkal tért vissza a német nép ellenállási akaratát illetően, a német nép elszántan küzd tovább a jobb jövő érdekében.

BULGARIA ATHENI KÖVETE JELENTÉST TETT SZÓLIÁBAN

Belgrád. A Donauzeitung című belgrádi német lap jelenti Szóliából: Boziloff miniszterelnök kihallgatáson fogadta Kiosszzevanoff dr.-t, a szobranje elnökét, valamint Vatsoff Konstantin, Bulgária atheni követét.

SFORZA A MONARCHIA FELSZÁMOLÁSÁT SÜRGETI

Madrid. (Tp). Az Exchange Telegraph című angol lap napolyi értesítése szerint az egyik politikai gyűlésen, amelyet a szövetségesek katonai hatóságának engedélyével tartottak meg, Viktor Emánuel király lemondását követelték. A gyűlésen képviselve voltak a szövetségesek részéről engedélyezett olasz pártok, kivéve a keresztény demokrácia és a liberális pártot. A főszónok Sforza gróf volt.

Benedetto Croce a király lemondását követelte, de a monarchia fenntartása mellett érvelt és pedig a régensi intézmény létesítése révén. Ezt az indítványt leszavazták, mire Sforza gróf nagy tettség közepette kijelentette, hogy Viktor Emánuel most és nem egy későbbi időpontban kénytelen visszavonulni. Szerinte ezzel a kérdéssel nem lehet a háború végéig várni. A gyűlés lefolyása valóságos tüntetés volt a Savoya-ház ellen.

Jelentéseink a harcok teréről

Szmolenszktól nyugatra, sűrű hófúvásban, véresen visszaverték a szovjet támadásokat

Berlin. A német vezéri főhadiszállás jelenti:

A keleti harcok déli szakaszán tegnap csupán Kremenesugtól dényugatra és Cserkasszinnál került sor nagyobb harcra eseményekre. Csekély helyi betörésektől eltekintve valamennyi szovjet támadást visszautasítottak. Az egyik helyen egy áttört szovjet osztaggal a harcok még folyamatban vannak.

A Pripjet és a Berezina folyók között a szovjet csapatok ismételve behatoltak a német állásokba, de nyomban alkalmozott ellentámadással mindenütt kivetették őket.

Kriesevől nyugatra páncélosokkal támogatott erős szovjet kötelékekkel heves harcok vannak folyamatban.

A Szmolenszktól nyugatra levő harci körzethez a szovjet csapatok a nagy elhárító esata negyedik napján, sűrű hófúvás közepette ismét heves támadásokat indítottak, amelyeket az egyre fokozódó veszteségek ellenére a sötétség be-

állítgaj újból és újból megismételték. A szovjet valamennyi támadását véresen visszaverték és az autóutól északra egy

Legújabb

Angol, amerikai és orosz megbizottak Badoglio főhadiszállásán

Algír. (Tp). A szövetségesek olasz országi ellenőrző, illetve tanácsadó bizottságának tagjai, Anglia részéről Mac Millan, Amerika képviseletében Murphy, a Szovjetunió nevében pedig Visinszkij, két napig tartó értekezletre Badoglio főhadiszállására érkeztek. Visinszkij szovjet megbizottát utjára öt tanácsadó kíséerte el.

A japán külügyminiszter a német és az orosz nagykövettel tanácskozott

Tokió. (Domej). Szigemizu japán külügyminiszter tegnap kihallgatáson fogadta Mollik tokiói szovjet nagykövét. Ezt követően a japán külügyminiszter Stahmer német nagykövét fogadta és hosszasan tanácskozott vele az európai helyzetről.

betört ellenséges osztagot megsemmisítettek.

Neveltől nyugatra a német támadások helyi területnyereséget értek el. Erős szovjet ellentámadások megkúsultak. A harcok közben 24 szovjet páncélost megsemmisítettek és 4 további mozdulatképtelenné tettek.

A délolaszországi arcvonal nyugati szakaszán számos helyen heves harcok vannak folyamatban. Német beavatkozási tartalékok néhány beférést megszüntettek és közben foglyokat ejtettek. A német arcvonal legszélső balszárnyán a 8. angol hadsereg erős támadásait az egyik állás-szakaszon felfogták, amely néhány kilométerrel hátrább fekszik.

Angol bombavető repülő-kötélekek a kora reggeli órákban terrortámadást intéztek Lipse városa ellen. A város területén lakónegyedeket, középületeket, művészeti és kulturális helyeket súlyosan találtak a ledobott bombák. Más ellenséges repülőgépek a birodalmi főváros fölött repültek el anélkül, hogy károkok okoztak volna. Eddig 28 ellenséges bombázó gép lelévését állapították meg.

Messzerdördő harcok ittegek tegnap a Csaotnán át viszonyozták angol ittegek tüzelését és jó hatással fontos célpontokat találtak el Dover, Deal és Folksstone városokban.

Újabb légi riadó Szóliában

Szófia. (Tp). Pénteken este 19 óra 52 perctől 22 óra 36 percig ismét légi riadó volt Szóliában. A fővárosban a világitást közponzilag kikapcsolták, a légvédelem pedig néhány lövést adott le.

105 HALOTTJA VAN SZARAJEVO BOMBÁZÁSÁNAK

Zágráb. (Rador). A német távirati iroda jelenti: A Sarajevo városa ellen intézett amerikai légi terrortámadás áldozatainak végleges száma: 105 halott és 150 sebesült.

NEGÝVEN ÖVODÁS GYERMEK KÖZÉ CSAPOTT LE EGY BOMBA

Zágráb. (Tp). A zágrábi lapok a Sarajevo ellen intézett legutóbbi légi támadással foglalkozva megállapítják, hogy a muzulmán felekezeti óvoda negyven növendéke éppen hazafelé tartott, amikor a légi riadó bekövetkezett. Az egyik bomba a 4-5 éves gyermekek közé esett és ezek mind meghaltak. A bombák középületeket nem találtak el, hanem főként magánlakásokat romboltak szét. A muzulmán negyedben egész sor ház fekszik romokban. Az egyik utcában 90 ház összedőlt.

Déleurdélyi irodalmunk első seregszemléje

A napokban jelent meg a Romániai Magyar Írók Antológiája. Ennek az irodalmi eseménynek a jelentőségét fejezgeti Vita Zsigmond különös figyelmet érdemlő írása. Az antológia ismertetésére még visszatérünk.

Irodalmi életünkben egyre sürűbben találkozzunk antológiákkal, gyűjteményes kiadványokkal. Nemzedékek, írói csoportok antológiái mellé felsorakoznak az egész magyar irodalom fejlődését, vagy a külföldi irodalmak nagyjait bemutató gyűjteményes munkák. Habár a kiválogatásban a teljességre és sokszínűsége is törekedhet a szerkesztő, de az olvasó a stílus, a tartalom, a világlátás, vagy a nemzeti jelleg szempontjából mégis közs vonásokat keres az antológiákban. A szervezeti közösségek idejében az irodalmi érdeklődés sem merülhet el egészen az egyéni lelki harcokban, hanem összefoglaló képet akar kapni a szellem örök küzdelmeiről. És mennél magányosabbá válik az író élete, annál szomszárabbban keresi a társakat és keresi az olvasó viszont az író egyéni élete helyett az irodalom összefüggő, nagy áradását.

Míg máshol a nemzedéki összetartozás, a közös írói forma készíti az írókat társulásra, a romániai magyar írók erre ma egészen más okai vannak. A mi irodalmi életünkben még nem volt alkalom az értékek sorrendjét megállapítani és végérvényesen kiválasztó ítélettel a közhírré megismertetni. Az elmúlt évtizedekben már elismert írók visszavonulva, csendesen vártak, új tehetségek kialakulására pedig még nem volt elég idő. De a fegyveres küzdelmek idején sem némlhat el az író szava. Ha nem is ő dönti el a nemzetek jövőd sorát, az író még sem hallgathat, hanem meg kell őriznie a reá bízott értékeket. Az író az eszmények védelmezője a gyűlölet árjában, a szenvedélyektől elvakított ember számára így mutathatja meg a kibonakozás útját. Ha mardossátt is létiségek és beíró győzelmek, szömlia kell mégis, és a szépség, az igazság és a jószág ígérel kell egy új világ felépítéséhez előkészítenie a lelküket. A fegyveres közepette ezér nem hallgathat az író, ezért van ma erősebb összefogásra szüksége, miní régen. És az író összefogás így még akkor is szükséges, ha nem végleges, kitiszult értéktételek után történi, mint nálunk is.

A déleurdélyi magyar irodalmat első ízben együttesen bemutató antológiánkban ezér elsősorban már elismeri íróinkat, akartuk munkára serkenteni, otthon örzött alkotásaitkat a nyilvánosság elé vinni. A gondolatnak és a szónak a magányban törelelenül megmaradt erejével hadt emeljük ismét magukhoz olvasóinkat. De melettlük az ismeretlenségből lygekzeztünk előszóliani a még csak kísérletezőt, a kifejezés ízeit még csak most köstolgotó tehetségeket is.

Nem egy kialakult csoport és nem csupán egy nemzedék írói szólnak meg ezért antológiánkban. Szétszórtan, egymásról mísem tudó írók találkoznak benne.

Ezért különböznek annyira a mi antológiánk más, gazdagabb, nyugalmasabbban fejlődő irodalmak antológiáitól. Hiányosabb és egyenlenebb. De míg máshol már kialakult írók munkáiból lehet a legjellemzőbbeket kiválogatni, nálunk egy új irodalmi korszak kezdetén kellett tehetségeket fölkuatani, és munkáikat utnak indítani. Ez az antológia egy induló folyóirat munkájára vállalkozott, mely a maga belső munkatársai mellett egy új írógardát akar fölnevelni a még csak most bonakozó irodalmi élet számára. Nyugtalan várakozás, lázas izgalmak közepette alakult ki egy pár hónap alatt az antológia anyaga. Az írók felseregettek a hívó szóra, megéreztek a szellem lételességeit a nehéz időkben. És jöttek a dadogó, botorkáló, vagy az önelten terpeszkedő, üres írások is, amelyek elhalláltak a válogatásban. De habár a magukban fejlődő, kezdő írók munkája még

Szemlehatár

Harsányi Zsolt

— Idézet Zilahy Lajostól —

„Néhány év óta titkos összeesküvészerű tünet észlelhető a magyar írók között. Váratlanul eltűnnek, alkotó erejük teljességében szinte sértően távoznak. A nélkül, hogy megbeszélték volna velünk, vagy alkalmat adtak volna arra, hogy azt mondjuk nekik: maradjatok, mert az anyagnak ebben a mai roppant esatájában már csak a szellem Atlas-válla tartja ezt a földgolyót. Hiába minden marasztalás, ők elmennek...

Csak néhány napja, hogy együtt ebédeltm Harsányi Zsolttal. Aggódva néztem elheherült testét, maga elé néző tekintetét és azt mondtam magamban: ő is elmegy. Nem tudom van-e összefüggés az író és az idő halandósága között. A muzsák, a mi íróink nemesak hallgatnak, de elhallgatnak.

Harsányi Zsolt nem volt a problémák írója. Egy író súlyát mindig a jövőd mérí le. Mi, akik kortársai voltunk Harsányi Zsoltnak, már ítéletet mondhattunk fölette. Hü magyar volt. A hűség nem es oda, a hűség több emél, a hűség az élet. Ő a népet egy egész életen át szolgálta. Humánus volt, deris volt, bizó és biztató. Az író nemesak a maga nevében, az író ezek, százezrek helyett beszél és Harsányi Zsolt százezrek helyett beszélt. A szerkesztőségi fíntatartó és a színpadi kulíssa, a lázas munka helyei mind bucsznak föle és réam úgy hatott, mint egy régi, felszálló táblabíró, aki agarai és n ípatóriumá köréből hagyta itt a világot. Harsányi Zsoltban volt valami megindítón szép és régies magyar!”

Két vers

A szívem elkésett

HORVÁTH JENŐ verse

Az éjtszaka már hazáuz.
Jaj, pedig nem vágyom haza:
szobám hideg, idegen,
nincs tüze, nínosen leske.
Elvesztetiem mindenem.

Kihull a toli is a kézéből
s nem tudom, mért nyulok érte,
mikor halálra várok.
Mi ez? kárhozat éget?
mi ez? megfogani álok?

Ó, Uram, nínos már imám se,
Uram, a szívem elkésett
szerezni it, s a mennyben.
Uram, Te tudnál csak még
újajteremtm engem!

Tükör előtt

SÁRKÖZY GERŐ verse

Nézek, nézek a tükörbe,
bus-magamba etmerülve.

A szemem az Apámé volt.
A hangommal lugom dalok.

Ó igaz. Hü, sima lapja
ami vagyok, megmutatja.

Nagyapámé a homlokom.
Ném gondja néz át vállamon.

Mutatja, hogy tolvaj vagyok,
a szemem, a szám mind-mind lop.

Szépámé szám vonala...
Es szívemet, jaj, ki horáta.

szívemet, mely úgy fáj, dobog?
Ki vagyok hát én? ki vagyok?!

SALZBURG

Salzburgnak este olyan a hangja, mint Rómának: harangok és szókókutak nyelvén beszél. Róma előtt már itt megtarultam a kufak lelkét. Elhal s megint fűzeng a víz, kísér és cserbehagy, fenn csupa játék, lenn csupa nyugalom, vad, romantikus, amikor kibuggyan s mire lecsordul két, három marványkagylón, már klasszicizálódik.

Első nap befogattam két márványlova a hintómba s elhajtoztam Mozart C-moll miséjére. Nagyon ajánlom ezt a módszeremet a magamfajta szegény esavargóknak.

Ugy emlékszem, mindjárt a következő este Gluck operáját adták, az Orfeus és Euridikét. Lassan gyűlt a vihar, csendesen emelkedett s egy furulyaszóttal kitért Orfeus éppen a boldogok mezején kereste Euridikét. Ekkor már rázott a sírás. Jellemző azonban, hogy

csak férfi szomszédom hökkent meg ettől a jelenettől. Egy csunya nő ílt a jobbon s többször rámmosolygott. Megértette, hogy sose volt nagyobb rendben a lelkem.

Mozartot a tenyerükből itatták az istenek, Gluck a tüzes szájukból tépte ki az ajándékot. S ez nem ment könnyen és nem ment hamar: majdnem ötven éves volt, amikor első mesterművét megírta. Gluck a környi világszertől menekült, az olasz opera elől szállt az világba s ott nem gerrán ködistenekkel találkozott, hanem az igazi antik Déllal. Ő váltotta meg azt a déli művészetet, amelyet a korabeli olaszok elárultak.

Hávan éves korában még a csatatéren áll, a felhomlott ellenség előtt, mediterrán fény zuhog rá, a fényben fölemelkedik ifjúnia s az istenekhez fohászokodik az oberpfalzi erdőőr fiaért.

Cs. Szabó László

sokszor egyenetlen is és kifejezésük sokszor bizonytalan, mégis fel-felirnik bennünk a teltség, az írói látás és alakító erő. Ezeknek az íróknak még nincs múltjuk, írói pályafutásuk, amiről beszámolni lehetne, hiszen egyik-másiknak talán most találkozzunk először a nevével. Legtöbbször megérzik a falsú elvonultság, a népi élet figyelése, a kezdő költőkön pedig az újabb erdélyi líra hatása. Munkáikban a művészi szándékot, az iteni élet jellemző vonásainak meg-

figyelését, a népért aggódó éber írói lelkiismeret és a közhírré számúra is érdekes olvasmányt egyformán tekintetbe vettük.

Féltve, delegeitve adjuk az új helyzet első, együttes írói terméket az olvasó kezébe, hogy a szívéhez szorítva melengesse. Ezért kellett ma mindazt összefognunk, ami jellemzőnek látszott. A végleges ítéletet ugyanis mindig csak az idő adhatja meg.

Egy közös élet törvényeit, kifejező

Szélrózsa

RÓMÁBAN terveket dolgoztak ki egy nagy központi könyvtár felállítására. A vatikáni és egyházi könyvtárak leszámításával, Rómában magában az állam tulajdonában körülbelül négy millió könyv van, az egyetemek fakultásai ötszáz-ezer és hasonló számú könyv található a különböző iskolai és egyéb közkönyvtárakban. Ez a hatalmas könyvgyűjtemény azonban több mint kilencven könyvgyűjteményben szóródik szét. A British Museum négy, a párisi Nemzeti Könyvtár öt, a washingtoni kongresszusi könyvtár ötötfele millió kötetet mondhat magának. A tervek szerint most Róma középpontjában akarnak egy nagy modern könyvtárápületet emelni s ezzel Róma egyszerre hasonló értékű es sok millió kötetet számláló könyvtárral rendelkezne.

BÓKAY JÁNOS befejezte új művét, amelynek címe „Az egoizmus”. A cselekmény központjában egy korán özvegyiségre jutott szép asszony és felnőtt fiának problémája áll.

EGYKORI kiadatlán okmányokból és levéltári kutatás alapján írta meg Eckhardt Sándor, egyetemi tanár „Az ismeretlen Balassi Bálint” című nagy összefoglaló forrásmunkáját. Eckhardt az egész európai renaissance egyik legbeartottabb ismerője így műve kiválóan alkalmas arra, hogy minden oldalról megvilágítsa Balassi Bálintot, a késői magyar renaissance eme legérdekesebb alakját, akinek életére vonatkozólag még mindig maradtak titkok és sok minden vár megfajtásra a körülötte lezajlott hajdani életre is. Ezt az életet igyekszik feltámasztani a végtelenül érdekes könyv szerzője, mint azt művének zárószava is tanúsítja: Felvertük a levéltárak sűrűjét az első nagy magyar költő körül, s légtör, amelyben hősiünk élt, küzdött szenvedett, megtisztult, átlászóbbá vált... Balassi Bálint korának tanui szólaítak meg ebben a könyvben saját szavukkal... S köztöttük áll ő, az izgatott, mindig hevületbező élő, sokszor rögeszmék ért harcoló nagy gyermek, aki magáigén ravasznak hiszi, pedig csak szerencsétlen, amikor mindig nyerhetetlenr vágyik akár hatalom akár vár, vagy asszony sóvárgásának tárgya. Eddig is meretlen vallomásain gesztusain keresztül megismertük titkos gondolatait töprengéseit, szándékait, amelyekről kötetényei, régebbi idő óta ismert levelei hallgatnak”

HERCZEG FERENC ÚJ DARABJA a Fecske és deneyér, amelynek csak négy szereplője lesz.

A KELETNEMETORSZAGI népkönyvtárosok posoni értekezletén a német könyvtárügy birodalmi vezetője megállapította, a német nyilvános könyvtárak száma a háboru alatt 14.000-ről 22.000-re emelkedett. Ma már az 500 lakosúnál nagyobb községek több, mint felének magvan a maga népkönyvtára. Az új német területnek közül csupán a Várta-tartományban is 642 könyvtár és 1800 iskolai könyvtár működik, összesen mintegy 270.000 kötettel.

Folyóiratunk a

HAVI SZEMLE

Megrendelhető:

A RAD, Str. Bratianu No. 2-4

írók szólnak meg most együttesen. Ha külön-külön még talán gyenge is a hangjuk, de írói lelkiismeretük megerősítette azt és együttesen a körülöttező folyó élet gazdagságát hirdetik. Es most útjára bocsátjuk a déleurdélyi magyar írók első együttes megszólalását, hadt keresse meg mindazokat, akik ma is örök a tisztázó szeretét. Az olvasók visszhangja fogja megmondani, hogy van-e élet ereje az írói szónak a háboru zájában.

VITA ZSIGMOND

Jancsika Mikulása

Sóvárgó tekintettel nézte az alig öt éves kis fiú a Mikulással és Krampuszal megrakott, vörös lángnyelveket szóró kirakatot, édesanyja kezét minduntalan erősen meg-megszorította. Sóvárgó kis arccskája ki-kipirult az izgalmától, kicsi szívé nagy melegség járta át. Elfeledte és meg sem érthette, hogy ő csak nézője lehet mind e csábítóan szépnek és jónak.

— Nézzed, nézzed, anyu — kiáltott fel minduntalan, örvendő újjongással, amint valami uja fedezett fel a kirakatban. — Ugye, — fordult kérdésen anyja felé, kis ujjacskáját a kirakat ablakának szorítva — ezt a nagy krampuszt hozza el nekem a Mikulás, teji cukorral, mert én jó voltam. Mari néni azt mondta, hogyha kiteszem a cipőmet az ablakba, reggelre a Mikulás felrakja ajándékait.

Csak úgy ömlött szájából a szóárada. Az öröm és várakozás teljesen betöltötte kicsi szívé és nem vette észre, hogy édesanyja csak áll, hogy nagyon sápadt, hogy arcán lassan könnyek peregynek. Kezében erősen szorongatta néhány száz lejnyi heti keresetét. Nem tudta, mire fordítsa. Tiszteletes övegyi sorában befelé fordult az éjjel-nappal tartó munkába.

Ki tudja, meddig álltak a kirakat előtt. Az anyu szívé annyira betöltötte a fájdalom, hogy észre se vette, hogy a hideg szél már átjárta egész testét. Kis fia most örömmel kiáltott fel topogva kis lábcsokájával:

— Látod anyu, a néni most veszi ki a krampuszt a kirakataból, biztosan elviszik Mikulás apónak, gyere siessünk haza, hátha a Mikulás nekem hozza. — És erősen húzva anyja kezét, indulni akart. Kérdően nézett anyjára, aki csak állt, bámulva a kirakatablakot. Megértette a fiát, de mi mondjon majd neki otthon, ha nem jön Mikulásapó és ha üres lesz reggel a cipőcske, ha ennek a bizó kicsi szívének kénytelen már most fájdalmat okozni. Vagy vegye meg az ajándékot? Igen, vagy kell vernie, ha holnap hideg szobában ül is le varmi. Megindult, de csak egy lépést tett, valaki szorosan melléje állva megszólitotta. Először nem értette, csodálkozva nézte azt a magas, idegen férfit, akit sohasem látott, és aki most egy csomagot nyújtott feléje. Kérvén mondogta:

— Asszonyom, én a fiacskájának a Mikulása szeretnék lenni. Nem számomból, nem tolakodásból, csupán egy fájó emléke miatt — egy el nem muló, szomorú vágy miatt. Az én kicsi fiam ilyen volt, mint a magáé, mikor Krampuszal a kezében elment tőlem örökre.

Már a második utcában jártak. Maguk sem tudták, hogyan indultak el és mentek némán, hármasan, egymás mellett. A szenvedés kapcsa szorosan fonódott a két idegen ember szívére. Nem kérdezték már semmit. Megértették, hogy az a kicsi kéz, amely félén szorította anyja kezét — az idegen bácsi és anyuka hallgatása megijesztette a kisfiút — ez a kéz kettőjük sorsát jelenti. Már az ajtó előtt álltak. A zár megröppen és a kicsi, szűk szobában áll meg az idegen férfi. Most szakadt fel hírtelen az első meleg szó az asszony ajkáról:

— Nézd, Jancsikám, ez a bácsi a Mikulás.

Jancsika meglepetten, csodálkozva fordult feléjük.

— De hol a szakáll, meg a Krampusz sincs nála.

A férfi maga se hitte, hogy valaha még ilyen szívből tud nevetni, mint erre az őszinte gyermekkérdésre. Már bontotta is ki a csomagot.

Hárman álltak az asztal körül. Meghitt, csöndes öröm szállt a szívkébe. A gyermek nagy öröme és boldogsága megtöltötte a szobát. A férfi, aki egyedül áll a világban, úgy érezte, hogy kis fiának a lelke jár ott körülöttük és erős, dolgos kezébe teszi azt a másikat, szeretetre, apára váró kis kezét.

FULEKYNÉ DECSI MARIA

Dec. 6, hétfő
R. k.: Miklós
Prot.: Miklós
Ort.: Miklós

Napkelte: 7 ó. 32 p.
Napny.: 16 ó. 9 p.
A nappal hossza:
8 óra és 37 perc.

A Déli Hírlap megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével. Timișoara-i-temesvári szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Pista Bratianu 3. Távszám: szerkesztőség 50-78, kiadóhivatal 23-10.

Előfizetési ár a lap házhoz való kézbesítésével vagy postán küldve: egy hónapra 140 lej, három hónapra 400 lej. Egyes szám ára 5 lej.

Aradon előfizetések, hirdetések és felszólalások Reclama hirdetőirodában, Motia-utca 6. Távszám: 17-11.

JANUÁR 7-IG

Szabad a fehér liszt árusítása

Bucuresti. A katonai és polgári ellátási államtitkárság rendeletet adott ki, amely hangsúlyozza, hogy a karácsonyi ünnepekre szükséges mennyiség beszerzésének megkönnyítésére azonnali hatállyal január 7-ig terjedő érvénnyel a fehér liszt árusítását szabadá tette.

Ennek értelmében tehát január 7-ig bármilyen mennyiségben vásárolható fehér liszt a hivatalosan megállapított

áron. A rendelet arra kötelezi a lisztlerakókat és lisztkereskedéseket, hogy a szükségletek kielégítése végett elegendő lisztmennyiséggel rendelkezzenek.

Az államtitkárság rendelete végül az ipari és kereskedelmi vállalatoknak megengedi, hogy a fehér liszt vásárlásának szabadá tételé idején alkalmazottaink pénzért vagy ingyen bármilyen mennyiségben kioszthatnak fehér lisztet.

— A timișoara-i-temesvári Református Nőszövetség templomi ünnepélye. Ma, december 5-én, vasárnap, délután 5 órai kezdettel rendezi a Református Nőszövetség vallásos templomi ünnepélyét. A műsor a következő: 1. Gyülekezeti ének. 2. Imádkozik Péntek Árpád. 3. Dnány: „Hiszek”, énekl. Appeltauer Gusztávné, orgonán kíséri Appeltauer József. 4. Igét hirdet Debreceeni István. 5. Händel: „Aria” és Herveleis: „Andante”, gondolkán előadja Gorianz Doró, orgonán kíséri Appeltauer Gusztávné. 6. Benedikt Ilus: „Jaj, álljatok meg” és Ady Endre: „Sirmi, sirmi, sirmi”, előadja Hegyessy Magda. 7. Händel: „Largo”, énekl. Appeltauer Gusztávné, orgonán kíséri Appeltauer József. 8. Pogatschnigg: „Panasz”, gondolkán előadja Gorianz Doró, orgonán kíséri Appeltauer Gusztávné. 9. Gyülekezeti ének. Az adományokat a Nőszövetség a szegény gyermekek karácsonyi felruházására fordítja. A templomi ünnepély miatt a gyárvárosi színházlejt elmarad.

— Timișoara-i-temesvári pékek jelentkezése. A város polgármesteri hivatala felhívja az összes pékeket, hogy december 7. és 13. közötti héten a következő élelmiszerjegyek érvényesek: a 148—154. számú kenyérjegyek, a 6. számú zsirjegy, a 46., 47. és 48. számú husjegyek. A kukoricaliszt szabadon vásárolható.

— Muzik műsora. December 5. vasárnap és december 6. hétfő: Arad: Aro: „Mesék a szerelemlől” (Assia Noris), Corso: „Ha hercegno volnék” (Antonio Centa, Maria Melato, Ilian Irasema). Forum: „Vivere” (Tito Schipa), Urania: „Jgy szeretnék mindig élni” (Ferruccio Tagliavini). — Timișoara-Temesvár: Apollo: „Nyári utitársnő” (Arna Daman, Paul Hartmann, Victoria von Balasko), Atlantik: „Köhhíssel kányaj” (Hell Finkenzeller, Eduard Köck), Capitol: „Egyszer volt” (Zarah Leander, Hans Stüwe) Corso: „Alvilági rémcsaló” (Antonio Centa Paolo Barbara), Thalia: „A feleség” (Jugo Jenny, Victor Staal). — Fratelia-Ujkișoda: Fratelia: „Anett és ellenfele” Roy: „Az eladott nagyapa”.

— Uj alkormányzó a román nemzeti bankban. (Bucuresti). A hivatalos lapban megjelent kézirattal Lapedatu Jont, aki eddig a román nemzeti bankban igazgatói tisztséget töltött be, a jegybank alkormányzójává nevezték ki.

— Koszorúmegváltás. A timișoara-i-temesvári Magyar Leánygyövesület Veterány Viktor dr. elhalálása alkalmából koszorúmegváltás címen az Erzsébet-napközi gyermekotthon javára 1000 lejt adományozott.

(*) Eljegyzések. Abraham Edit és Hammer Endre. Timișoara, jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett). — Fruchter József és Guttman Judit, Arad, jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett).

(*) Vésztégénység, étvigyatárság ellen Ferrol-matóplők a legajánlatosabb. Ára 298 lej. Génius-írém a legjobb areápolószert. Ára 150 lej. Földes gyógyszerár, Arad.

(*) Házasság. Kovács Miksa és Hoffmann Aranka december 4-én Aradon házasságot kötöttek (Mindenkülön értesítés helyett).

(*) Gyászmise. Néhai Lucia Mihály főesperes vezénnyel gyászmiséje a hó 9-én, reggel 8 órakor lesz az aradi minoritárvák templomában Könyvraedományok ünnepek előtt.

(*) Halálhír. Özy Pless Kálmárné (Sira) születési nevén Schilling Eteleka, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése a hó 2-án volt Aradon, a régi temető halottasházában.

(*) Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik szeretet, férjem, édesapánk nagyapánk, idős Pinter Antal elhalálása és temetése alkalmából megjelentek, ravatalára virágot és koszorút helyeztek, nehéz fájdalomunk, vigasztaló szavaikkal enyhítették gyászunkat. Bogdán Sándor gáji minorita plébános urnak szép beszédéért, az aradi Cszimadia Ipartársulat megjelenéséért, valamint a „Pietatea” temekézési vállalat szép rendezéséért ezúton mondunk köszönetet. — A gyászoló Pinter-család.

Steinway-Bösendorfer-Förster
KÉPESÍTŐ
WONKA
TEL. 37-77 IV. STR. BONNAZ NR. 5
Wonka-festverek. Cégutadéras Wonka Iosn
inreg. No. 408.10.85-941. ind.

Bizományosaink figyelmébe!

Közöljük igen tisztelt érdeklőt bizományosainkkal, hogy a vasuti menetrend újabb változása következtében ismét módunkban áll a lapcsomagokat Erdély felé már este elküldeni. Így már hétfőn este a lapkötegeket Aradról az esti gyorsvonattal továbbítjuk Erdélybe. Kérjük tehát bizományosainkat, hogy a csomagok átvételére nézve ilyen értelemben intézkedjenek.

— A református ifjúság karácsonyi kiállítására. A timișoara-i-temesvári református ifjúság december 5-i kezdetű három vasárnap egymásután az erzsébetvárosi Timotei Cipariu-utca 1. szám alatti helyiségeiben jótékonyoelu karácsonyi kiállítást és bazárt rendez.

— Kulturális est Satulung-Hosszúfalun. (Saj. tud.) Az evangélikus egyház Satulung-Hosszúfalun advent első vasárnapján a felnőtt ifjúság, valamint az iskolás gyermekek közreműködésével sikerült kultúrét rendezett. A közönség zsufoásig töltötte meg az elemi iskola nagytermet. Bíró László lelkes előadást tartott a háborus Olaszországról és vetített képeken bemutatta az olasz föld szebbnél szebb tájait, és városát, Gödri János igazgató vezényletével az iskolás gyermekek énekszámokat adtak elő. Az ifjúság sikerült szavalókorussal szerepelt. Török Irén és Miklós Anna egy-egy költeményt adtak elő. Az est jövedelmét az egyházközség a szegény gyermekek karácsonyi felségélyezésére fordítja.

— Elcendő hus áll a közönség rendelkezésére. A timișoara-i-temesvári városi körellátási szolgálat közli, hogy a fogyasztóközönség számára elegendő hus áll rendelkezésre. A bentek az „Oborul” társaságtól a meghatározott legmagasabb áron sertésbúth kaptak s ezt ugyancsak a meghatározott áron — 210 lejért kilógrammonként kell forgalomba hozniok.

— Aradon magánosok is igényelhetnek munkára rekvirált iparosokat. (Saj. tud.) Az arad munkakamara mellett működő katonai iparos-hivatal, ahol a négy hónapi társadalmi munkára kötelezett iparosok összeírását már kezdték, közli az intézményekkel és magánszemélyekkel, hogy rekvirált iparosokat munkára igényelhetnek. Az igénylést felbélyegzett kérvény formájában közölniök kell a katonai iparos-hivatallal (Carol-kört 19).

— Ügyeletes gyógyszerárak. December 5. vasárnap: Arad: Földes dr. (Eminescu-utca), Nistor (Regele Ferdinand-ut 22), Wotcsch (a pályaudvarral szemben). — Timișoara-Temesvár: Belváros: Salvator (Regele Ferdinand-ut 5), Gyárváros: Maszalis (Badea Cartan-tér 8), Erzsébetváros: Keller (Carol-ut 27), Józsefváros: Diana (Bratianu-utca 29), Mehala: Corvin (Clogea-utca 18). — December 6. hétfő: Arad: Angel (Miron Cristea-tér), Omescu (Regina Maria-ut 16). — Timișoara-Temesvár: Belváros: Güz (Bratianu-tér), Gyárváros: Marinescu (Joffre-utca 4), Erzsébetváros: Sarga Gyula (Lahovary-tér és Porumbacu-utca sarok), Józsefváros: Fildner-Steinburg (Dragalina-tér 15), Mehala: Corvin — Sibiu-Nagyszében: Jan'ea (Telefon 510). — Fratelia-Ujkișoda: Panaioth. — Froidorf-Szabadfalu: Bonomi.

SPÖRT

A BRASOVI-BRASSÓI UAB NYERTE AZ ORSZAGOS MEZEI FUTÓ CSAPATBAJNOKSÁGOT — EGYENI GYÖZTES DINU CRISTEA

Az országos mezei futóbaajnokság csapatbaajnokságát a várakozásnak megfelelően az UAB nyerte a Stadiul Roman előtt. A 92 induló közül 64 futott be a célba. Egyéni győztes Dinu Cristea (St. Roman) leti Vasile Teodosiu (St. Roman) előtt. 3. Surd UAB, 4. Baboi UAB, 5. Vladuca UAB, 6. Ghimbor UAB. A csapatbaajnokságban 1. UAB 18 2. St. Roman 38, 3. CFR Buc. 54, 4. PTU 92, 5. UAB II 97, 6. Victoria 108, 7. Vf Dacia 120, 8. CFR Timișoara-Temesvár 133, 9. Gurgiu 172, 10. Universitatea Sibiu-Nagyszében 204 ponttal.

KORA REGGEL

— Mondta a nagyságos urnak, hogy itt van a végrehajtó?

— Még nem mertem szólni. Beretválnokzik.

OKOS GYERMEK

— Mit csináltál a husz lejjel, amit azért adtam, hogy bevedd az orvosságot?

— Tíz lejért cukorkát vettem, tíz lejj pedig Palinak adtam.

— Miért?

— Hogy vegye be helyettem az orvosságot.

Kettős jubileum a Déli Hirlap szerkesztőségében

A baráti szeretet és a ragaszkodó kartársi megbecsülés vezeti ujjaimat, amikor az írógép billentyűin lekopogtatom: Gokler Gyula és Schiff Béla, a Déli Hirlap belső munkatársai, jubilálnak.

Mindketten újabb állomáshoz érkeztek azon a rögös és mégis vonzó, fáradságos, de oly sok élményt nyújtó, mindig újabb szemleli távlatokat nyitó pályán, amelynek újságírás a neve. Gokler Gyula negyven, Schiff Béla huszonöt esztendő óta újságíró.

Amikor az újságírást választották hivatásul s erre a pályára léptek, a közösségért való önzetlen munkálkodást vállalták. Mindkető becsülettel, keményen állta a helyét, gyakran nélkülözések közepette, s állja híven ma is. Pedig ez a hely mindig állandó viharoknak volt kitéve. Alig van még foglalkozás, mellyel szemben oly felelőtlenül nyilatkozik meg a gánacsoskodás és amely iránt oly szikmárku az elismerés, Gokler Gyula és Schiff Béla sohasem szegődött magánélelt szolgálataiba. Népiük érdeket szolgálták, landzsát törve mindenkor a jó, nemes és igaz ügyek mellett.

Két jubiláló kartársunk bizonyára elenségeket is szerzett magának igazmondása miatt, de ugyanakkor sokkal több barátot, megbecsültöt. Haladtak egyenesen azon az uton, amelyet a lelkiismeret tüzött ki eléjük és kötelességüket mindig híven teljesítették.

Ez a mai csendes ünneplés — amikor Gokler Gyula negyven éves és Schiff Béla huszonöt éves újságírói működésének határkövénél megállunk, hogy kezdet szortársunk velők és némán, de a könny igazgyöngyével a szemünkben megöleljük őket — nem pusztán a szerkesztőség ünnepe. Ez a negyven év és huszonöt esztendősi jubileum ünnepe az egész magyar sajtónak. És a mi szerény, meghitt ünneplésünkbenl részt kér a Romániai Magyar Népközösség is. Jakabffy Elemér, Népközösségünk országos alelnöke és bánsági igazgatójának elnöke a kettős jubileum alkalmából a következő levelet intézte a Déli Hirlap szerkesztőségéhez:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Köszönöm szíves értesítést arról az ünneplésről, amelyben a szerkesztőség kicsiny szobáiban két szerkesztő társukat részesítették.

Gondolatban én is ott voltam önök között, hiszen az a négy évtized, amelyben Gokler Gyula a sajtó szolgálatában állott, engem is a bánsági közeletheben talál, engem inkább a Fórumon, ott a szerkesztőségnek asztalainál. E különlegesen ellenre közös volt törekvésünk: szolgálataiban állani annak a kulturának, amelyben nevelkedtünk és előmozdítani az osztályok, felekezetek és nemzetiségek között a békét. Gokler Gyula nyugodt lelkiismerettel tekinthet vissza e négy évtizedes munkájára, mert azt becsületesen végezte el.

Schiff Bélát pedig munkatársannak sőt kartársannak tekinthetem. Munkatársannak a magyar népkisebbségi könyvtár átszervezésében és tökéletesítésében, kartársannak a bánsági múlt olyar jellegzetes eseményeinek leírásában, amelyek az eljövendő történetírés előtt is figyelemre méltók, nemzedékünknek pedig példát mutatók vagy megmondandókatok.

Az ünnepeket mindkétlen azok közé tartoznak, akik tudják: a kultürembernek nem csak térbelileg kell ismereteket szerzeniök, nem csak a térben kell lehetöleg sokat meglátni. hanem időben is, hogy a térbeli megismerésnek kiegészítöje az a másik utazás, amit az elmúlt évtizedeken és évszázadokon át teszünk. Ehhez az utazáshoz azonban nem áll rendelkezésükre vonat, autó, vagy repülőgép, az ehhez szükséges eszközöket nem gépgyárakban állítják elő, hanem a levél-tárak és könyvtárak poros íratai között, nem technikusok, hanem Gokler Gyulák és Schiff Bélák, azokban a tanulmányaikban, amelyekben egy-egy város vagy község, festület vagy kulturális leírása mellett, annak történelmi múltjáról vagy a hozzájuk füzölkö keves epizódokról emlékeznek meg.

Beméylem, Gokler Gyula a következő

A Széchenyi-nemzettség

Sárvár-felsővidéki a gróf Széchenyi-család előneve. Leszármazásukról Pártfal Szabó László három vaskos kötetnyi okmánytárt szedtet össze. Ez a család megbuzásából készült mű a Széchenyieket a Zách-nemzetsegből származtatja. Anjou Károly király, Nagy Lajos atyja, kiirtatja a Zách-nemzetseget harmadiziglen, a család távolabbi ágát pedig koldussá tetéti, mert Zách Felician karddal a királyi családra támad a Klára lányá becsületén esett fölt miatt. A Zách-család az olasz szokások szerint a vendetta — vérbosszu áldozatává válik. A Zách-nemzettség egyik bujdosója jut el a családi legenda szerint — Széchenyire s veszi fel a községről a Széchenyi nevet.

Hegedüs Lóránt a „Gróf Széchenyi István regénye és élejtáskája” című rendkívül érdekes és tanulságos művében valóságos adatokkal helyettesíti a legendát. A régebbi időkben élő Széchenyiek semmiféle rokonságban sincsenek a legnagyobb magyar családjával. Az első biztos adat a családra vonatkozóan a gyöngyösi jobbjágy, Széchenyi Márton és neje, Bán Sára. E jobbjágyi házaspár idősebb fia György, a fiatalabb Lóriné. Ezt a Györgyöt nemesti meg II. Ferdinánd 1629-ben és ugyanekkor kerül az édesanya és Lóriné is szabad emberek sorába. Az okirat szerint György és Lóriné atyja Szabó nevet viselt és állapota: statu et conditione ignobili.

A család tehát a legmélyebben a magyar talajban gyökeredzik, a népből emelkedik ki. Ennek a szárazzsnak pontosan megállapítható tulajdonságai vannak a család kiemelkedő egyéniségeiben: a föld szeretete, a föld szerzése, a jusszhoz való konok ragaszkodás, a pörökösödés, az ősi sorstársakkal való együttérzés a Nyugattal való kapcsolat.

Az első igazi ős, Márton fia György, a papi pályán éri el a legnagyobb egyházi méltóságot, az esztergomi érsekséget 93 éves

korában. 103 éves korában hal meg ez az ősi paraszti erőtlü duzzadó egyházfejedelem. Végrendeletében ez a nagy föld- és pénzszerző nemcsak nagy egyházi alapításokat tesz, hanem megveti a Széchenyi-család vagyonát: Lóriné öccsének földéket és pénzt hagyományoz. Az is lehet, hogy a nagy érsek 33 éves koráig földet turó paraszt volt. Csak ekkor tűnik fel a rendkívüli koponyájú paraszt Pázmány Péternek. Iskoláztatja. Csodálatos lendülettel végzi György a tanulmányokat. Kétszáz év múlva István nevű leszármazottja ugyanolyan mohósággal, lehetetlen munkabírassal veti majd rá magát a tanulásra, az önművelődésre, ugyancsak 33 éves korában.

A dunántúli földön élve és gyarapodva, a Széchenyi-nemzettség átvesszi e tulajdonai lelkiséget is, amely századok állandó folyamataiban képviseli azt a felfogást, hogy nekünk a Nyugathoz kell tartoznunk. Ezt a szellemiséget képviseli az országos jelentőségű politikában Széchenyi Pál az érsek öccsének, Lórinének, második fia a nyolc közül. Ez a kalocsai érsek közvetít a Habsburgok és a kurucok között, mert a magyarság sorsát csak a Habsburg-uralkodóház védelme alatt látja biztosítottnak. Heitölig tárgyal a kurucok vezető embereivel, Bercesnyivel, Károlyival (1704), de a közvetítés nem sikerül. Eppen így nem sikerül 1848-ban sem a legnagyobb Széchenyi terve, hogy a magyarság az uralkodóház mellett és ne ellen végezze ei a reformok előkészítését és végrehajtását. Az 1711. évi szatmári békelelt megköltésében jelentős része van, Széchenyi Pál öccsének, Györgynek, aki a békelelt ügyében szerzett érdemeiért kapja a grófi rangot. Gróf Széchenyi György tehát a család első grófja (1711), de a család főúri vagyonának megformálója is.

Az egykori jobbjágyi vér közben főnemesi

vérrel keveredik. A Széchenyiek rangban, vagyonban, hatalomban száz év alatt majdnem elképzelhetetlen nagyságra emelkednek. Természetes, hogy mindenütt szívesen látott kérék. Különösen Barkoczy Mária grófnő, Cziráky Mária grófnő és Festetics Julia grófnő öregei főnemesi vére érezeti hatását. Az eredeti Szabó Széchenyi vér átkélti lassan, de majd megfoghatatlan erővel lobog fel Széchenyi Istvánban, csodálatos újjászületésben és megnemeseítésben.

Széchenyi Ferenc grófot a Nemzeti Múzeum megalapítóját, közelről ismerjük. Táiájó Hegedüs Lórántnak az a felfogása, hogy a természet öbancé mintegy választat adta nagy fiának, Istvánnak. Az apja is messzire néző. Szeret utazni. Csodálja az angol polgáriasságt és gépipart. Amikor Horvátország helyettes bányja, szabályozni akarja a Dunát a Drávát és a Szávát. Az uralkodói hatalom és a magyarság összecsapását nem bírja el. Visszavonul s vallási rajongásban élte utolsó éveit. Szerelmében is nagy megpróbáltatásokat kell kiállania, akárcsak fiának beleszeret bátyja feleségébe. A sors kegyes Ferenc grófhoz, a sógoraszonny, „a keszthelyi mágnes”, Festetics Julia grófnő özvegyesre jut. Ferenc gróf kivívja a két család ellenzése ellenében a maga jogát, Lovat idomít, Naplót ír Vesseli. Tudósokat támogat. Tudós társaságot akar. A jobbjágyás felszabadításának a gondolatától nem tud szabadulni. Uralkodó és nemzet összhangját, nagyszabású gazdasági megújulást, a jobbjágyás felszabadítását akarja. Mindezeknek vállalása fiára, a legnagyobb magyarra várt.

Ebből a nemzetsegből születik Széchenyi István gróf 1791-ben, Bésten, szüleinek hatodik, utolsó, legkisebb gyermekéül.

Rádió.

DECEMBER 6, HÉTFŐ

Bucaresti. 7.55 Ébresztő, hírek, reggeli hangverseny, 12. Egyházi hangverseny, 12.45 Hírek, 13. Bajtársi óra, 14. Hírek, 14.30 Szórakoztató műsor sebesülték részére, 15.30 Katonák üzennek, 17.55 Diákélet, 18.30 Zene-kari játék énekszámokkal, 19.15 Kétszongorás hangverseny, 19.50 Hírek, 20. Rádiózene-kar, 20.30 Rádiógyermek, 20.56 Színház, 22. Hírek, sport, 22.20 Zongora, hegedű, cselló, 22.50 Szórakoztató zene, 23.30 Induló.

Radio Moldova. 12. Harmonika, 12.30 Könnnyü zene, 13.30 Hírek, 19.20 Szórakoztató zene, 20. Előadás az iskolai orvosok szerepéről, 20.15 Zongora, 20.35 Keringők, 21. Hírek, 21.15 A Carmen opera előadása.

Budapest I. 7.25 Ébresztő, torna zene, 8. Hírek, zene, 9. Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven, 9.30 Szórakoztató zene, 11. Hírek, 11.15 Szórakoztató zene, 12.15 Hanglemezek, 12.40 Előadás, 13.10 Zenekar 13.40 Hírek, 15. Operettrészletek, 15.30 Hírek, 16. Zenekar, 16.30 Versek, 17.20 Szalonötös, 17.45 Hírek, 18. Közvetítés, 18.15 Zenekar, 19. Nóták énekekkel, zenével, 19.50 Hírek, 20. Előadás a tengerészetről, 20.20 Puccini-dallamok, 20.45 Versek a tengeréről, 21. Lehar-zene, 22. Suomi népe ünnepe, 22.25 Cigányzene, 22.46 Hírek, 23.10 Hírek német, angol és francia nyelven, 23.40 Tessék nótát választani! 24.45 Hírek.

DECEMBER 7, KEDD

Bucaresti. 6.55 Ébresztő, hírek, reggeli

évtizedben is a sajtó érdemes munkása marad és Schiff Béla második negyedszázados munkatervében sem hiányoznak majd megemlékezései a régi időkrol és régi emberekről olyan megnyerő évtizedes modorban, mint ahogy azokat 25 éven át élénk juttatta.

Ehhez a munkássághoz Isten áldását kérve, maradok Szerkesztő Ur késő hive

Dr. Jakabffy Elemér.

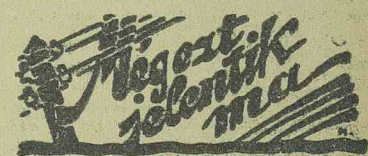
Zaguzen-Zaguzsen, 1943 december 2-án.

zene, 12.45 Hírek, 13. Zenekari együttes, 13.50 Német hírszolgálat, 14. Hírek, 14.15 Közlemények, 14.30 Műsor sebesülték részére, 15.30 Katonák üzennek, 16.10 Hírek oroszul, 17.55 Német nyelvtanfolyam, 18.15 Német hírszolgálat, 18.30 Zene énekszámokkal, 19.45 Könyvek krónikája, 19.30 Északi zene, 20. Rádiózene-kar, 20.40 Előadás a nemzetek neveléséről, 21. Szimfonikus hangverseny, 22. Hírek, sport, 22.20 Szórakoztató zene, 23.30 Induló.

Radio Mollova. 12. Hangszerszólók, 12.30 Déli hangverseny, 13.30 Hírek, 13.45 Könnnyü zene, 19. Beethoven-szonáták, 20. Előadás, 20.15 Gyermekkorus, 21. Hírek, 21.15 Zenekar, 21.45 Könnnyü zene.

Budapest I. 7.25 Torna, zene, 8. Hírek, zene, 9. Hírek német, román, szlovák ruszin és szerb nyelven, 9.30 Szórakoztató zene, 11. Hírek, 11.15 Fuvózenekar, 12.15 Zongora, 12.40 Divat, 13.10 Hanglemezek, 13.40 Hírek, 15. Cigányzene, 15.30 Hírek, 16. Film-dalok, 16.30 A polgári iskola, 17.15 Bábjáték gyermekeknek, 17.45 Hírek, 18. Dalok, hangulataik, 18.30 Német lovagköltők, 18.50 Magyar nóták két zongorán, 19.05 Szerencsés felfedezések és véletlen találmányok, 19.25 Főrfiénekkar, 19.50 Hírek, 20. Beethoven-est, 21. Az jók sodrásban, 22.05 Előadás, 22.15 Filmzene, 22.40 Hírek, 23.10 Hírek német, angol és francia nyelven, 23.40 Nótás hanglemezek, 24.15 Halk melódiák, 24.45 Hírek.

Es most, amikor Gokler Gyula és Schiff Béla egy perere megszakítja munkáját, hogy emlékeztetésben áptilantsa a szerkesztőségi íróasztal mellett töltött hosszú-hosszu éveket, kívánjuk, hogy ugyanolyan lelki nyugással tartson számadást az elmúlt évtizedek felett, amilyen szerepeltel és elismeréssel mi, kartársai értékeljük munkájukat s velünk együtt bizonyára a magyar társadalom is. Kubán Endre.

A DAILY HERALD A „TITO-REJTÉLYRÖP”. (Genf). A német távirati iroda jelenti: A Daily Herald című angol lap a következőképpen magyarázza a partizan-bundák vezetőjének emlegetett Tito nevének eredetét: A „Tito” név nem egyéb, mint a „Third International Terrorist Organisation” eimevésze megrovidítése. A Daily Herald szerint ez a szervezet a fozsziatort Komintern-hez tartozik. (Rador).

IR HAJÓT BOMBÁZOTT EG Y BRIT REPÜLÖ. (Genf). A brit hírszolgálat szerint De Valera ir miniszterelnök kijelentette, hogy azok a bombázások, amelyeket a Karluge ir hajón találtak, angol eredetűek. Az ir hajót angol repülőgép támadta meg. (Rador).

LEVALTOTTÁK AZ ÖRMENYORSZAGI SZOVJETTANÁCS ELNÖKET. (Isztanbul). Az örményországi szovjet köztársaság népbiztosai tanácsának elnökévé Sarskjan választották meg. Az új elnök a Szovjetunió kommunista pártja központi bizottságának a tagja. Pirusjan-nak az örmény szovjet köztársaság eddigi elnökének eltávolításának okai még ismeretlenek. (Ep.).

KOLERAJÁRVÁNY BENGÁLIÁBAN. (London). Az angol hírszolgálat jelentése szerint az alsóház ülésén tegnap az indiai ügyek minisztere sajnálatlalt közölte, hogy Bengáliában az éhínség után komoly kolerajárvány lépett fel. Október hónapban hetente átlag 5349 ember halt meg kolera következtében, november első hetében pedig 4464 volt a halottak száma. (Tp.).

